

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядженням начальника
Севєродонецької міської
військової адміністрації

05.07. 2024 р. № 541/ВА

МІСЦЕВА СТРАТЕГІЯ

розвитку імунопрофілактики та захисту населення Севєродонецької громади від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року

Опис проблеми та нормативно-правових актів, що діють у відповідній сфері

На сьогодні інфекційні хвороби, незважаючи на досягнення сучасної медичної науки, залишаються суттєвим медико-санітарним, соціальним та економічним навантаженням для світового суспільства, у тому числі України та Луганської області, Севєродонецької громади. За причиною смертності вони посідають провідне місце після серцево-судинних та онкологічних хвороб, за поширеністю серед усіх дитячих хвороб в Україні - сьоме, а серед вперше зареєстрованих у житті хвороб - третє місце після захворювань органів дихання і хвороб шкіри.

Всесвітньою організацією охорони здоров'я (далі ВООЗ) одним з найуспішніших і економічно ефективних заходів у сфері громадського здоров'я визнано імунопрофілактику. Саме вона є ключовим інструментом зниження захворюваності і смертності від інфекційних хвороб, протидії виникненню спалахів та епідемій.

Імунізація має важливе значення для досягнення Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30.09.2019 №722/2019.

Досягнення цілей плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2022 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 1402-р, відіграли значну роль у зниженні рівня інфекційної захворюваності.

Виконання цього плану дало можливість:

забезпечити підвищення, у порівнянні з попередніми роками, рівня фінансової підтримки системи охорони здоров'я, громадської довіри до профілактичних щеплень;

запровадити багаторічне планування постачання медичних імунобіологічних препаратів (далі – МІБП);

усунути технічні бар'єри для проведення профілактичних щеплень під час здійснення діяльності з медичної практики суб'єктами господарювання незалежно від форми власності;

досягти спрощеного доступу до послуг з імунізації через центри масової вакцинації, зокрема проти гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - COVID-19), пункти вакцинації та мобільні медичні бригади;

оновити перелік протипоказань та застережень при проведенні вакцинації відповідно до світових рекомендацій та передових практик;

розробити комплексну комунікаційну стратегію щодо важливості вакцинації, у зв'язку із чим вдалося підвищити рівень охоплення населення обов'язковими профілактичними щепленнями, належно відреагувати на спалах кору в країні та ліквідувати його у 2018-2019 роках, знизити навантаження від COVID-19 під час пандемії.

Протягом 2018-2021 років знизилися показники розповсюдженості інфекцій, визначені програмним документом Європейського регіонального бюро ВООЗ «Європейська програма роботи на 2020-2025 роки. Спільні дії для міцнішого здоров'я» пріоритетними, зокрема кашлюку - з 5,22 до 0,22, кору з 125,5 до 0,04, краснухи - з 0,55 до 0,05, епідемічного паротиту - з 0,92 до 0,42, дифтерії - з 0,02 до 0,0 (випадки не реєструвалися), правця - з 0,04 до 0,017 на 100 тис. населення. Протиепідемічні заходи, запроваджені в Україні у зв'язку з пандемією COVID-19, теж вплинули на зниження інтенсивності інфекційних хвороб у 2020 та 2021 роках.

Завдяки проведенню планових заходів з імунізації епідемічна ситуація із захворюваності на вакциновані інфекції стабільна. Не зареєстровано спалахів та випадків захворювань на дифтерію, поліомієліт, кір, краснуху, епідемічний паротит.

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, активні бойові дії на території Северодонецької громади, тимчасова окупація та міграція населення зумовили виникнення низки проблем.

У 2023 році закладами охорони здоров'я області з об'єктивних причин не поновлено профілактичні щеплення, обладнання для зберігання МІБП втрачено. Планування імунізації унеможливило міграція населення.

Слід зазначити, що після деокупації Северодонецької громади ризик виникнення спалахів значно зростатиме. Це буде пов'язано з поверненням населення, у тому числі нещепленого, відсутністю даних про щеплення населення відповідної вікової категорії.

На сьогодні епідемічна ситуація щодо найпоширеніших інфекційних хвороб залишається напруженою та негативно впливає на стан здоров'я населення громади. Поточний стан системи надання послуг з вакцинації зумовлює необхідність прийняття Регіональної стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення Северодонецької громади від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року (далі - Стратегія).

Стратегія розроблена для забезпечення виконання таких нормативно-правових актів:

Конституції України;

законів України «Про систему громадського здоров'я», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про подолання туберкульозу в Україні»;

указів Президента України від 30.09.2019 №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», від 02.06.2021 №225/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку», від 18.08.2021 №369/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою», від 17.12.2021 №668/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту»;

постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 №179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»; розпоряджень Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 №1671-р «Про схвалення Концепції розвитку електронної охорони здоров'я», від 01.06.2023 №562-р «Про схвалення Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти

шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2023-2025 роках»;

Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII;

розпорядження голови ОДА - начальника ОВА від 12.03.2024 №75 «Про затвердження Регіональної стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення Луганської області від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року та операційного плану її реалізації у 2024-2025 роках».

Аналіз поточного стану імунопрофілактики

Незважаючи на досягнення у сфері імунопрофілактики, загальні показники охоплення щепленнями відповідно до Календаря профілактичних щеплень в Україні (далі Календар щеплень), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 №595 (у редакції від 11.08.2014 №551), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.10.2011 за №1159/19897, є недостатніми, щоб забезпечувати епідемічне благополуччя в громаді.

Викликом стало зростання захворюваності на COVID-19, але завдяки проведеній роботі з продовження планової вакцинації у 2020-2021 роках вдалося зберегти такі ж показники охоплення щепленнями, що і в допандемічний період (2019 рік).

Ситуація ускладнилася у зв'язку зі спалахом у жовтні 2021 року у Рівненській та Закарпатській областях циркулюючого вакциноспорідненого поліовірусу 2 типу (далі - ЦВСПВ2). Через наявні прогалини в охопленні цільових груп імунізацією проти поліомієліту з використанням живої поліомієлітної вакциною (далі ОПВ) відповідно до Календаря щеплень, масове переміщення населення існує високий ризик поширення поліомієліту.

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України всеукраїнська кампанія з імунізації дітей до 6 років інактивованою поліомієлітною вакциною, яка розпочалася у відповідь на спалах 01.02.2022, інші планові щеплення були вимушено припинені на території Северодонецької громади (крім вакцинації від COVID-19, яке продовжилась в 2022-2023 роках).

Завдяки електронній системі охорони здоров'я (далі - ЕСОЗ), яка включає електронні медичні записи про пацієнтів, у тому числі щодо планової вакцинації, є можливість збереження даних та розширення в майбутньому аналітичної складової ЕСОЗ для якісного та своєчасного моніторингу стану охоплення щепленнями населення області.

Незважаючи на активне впровадження комунікаційних кампаній щодо висвітлення питань важливості імунопрофілактики та адвокації заходів з імунізації, потребується подальша активізація інформаційної роботи.

Поточна кризова ситуація, пов'язана зі збройною агресією російської федерації проти України, призвела до руйнації закладів охорони здоров'я громади, знищення/пошкодження холодового обладнання, порушення напрацьованої системи імунопрофілактики. Починаючи з лютого 2022 року відбулася потужна хвиля переміщення громадян за межі громади.

На початок 2024 року рутинна імунізація не поновлена.

Основними причинами виникнення проблем є:

- 1) збройна агресія російської федерації проти України з 24 лютого 2022 року реалізацію багатьох запланованих заходів припинено у зв'язку з тимчасовою окупацією громади;
- 2) зростання захворюваності на COVID-19 з лютого 2020 року призвело до величезного навантаження на систему охорони здоров'я, перекидання всіх доступних ресурсів, у тому

числі людських та фінансових, для реагування на COVID-19, зокрема зміцнення системи епідеміологічного нагляду, лікування та вакцинацію.

Поточні проблеми, які потребують розв'язання:

1) планування.

Внаслідок збройної агресії російської федерації проти України змінилися демографічна та міграційна ситуації в громаді. Внутрішньо переміщені особи та евакуйовані за кордон змінили своє основне місце проживання та реєстрацію.

Вказані обставини не дозволяють застосовувати статистичні дані Державної служби статистики України для планування відповідних заходів з організації імунопрофілактики на рівні громади;

2) моніторинг.

Система моніторингу працює для забезпечення безперервного покращання якості виконання заходів з імунопрофілактики на рівні громади лише частково, рутинні щеплення поновлено частково;

3) попит на вакцинацію та обізнаність про ризики та переваги.

Основними проблемами є:

недостатня готовність реагувати на загрози, пов'язані з інфекційними хворобами, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики;

відсутність регіональної програми імунізації для вакцинації груп ризику (проти грипу, пневмококової інфекції, менінгококової інфекції, вірусного гепатиту А, гепатиту В, вітряної віспи тощо), які віднесено до рекомендованих;

відсутність нормативно-правового механізму залученості працівників освіти та сфери надання соціальних послуг до програм імунізації, у тому числі щодо впливу на прихильність до вакцинації;

потреба посилення та удосконалення комунікаційних заходів для підтримання та розширення прихильності населення до імунопрофілактики;

неузгодженість норм законодавчих актів щодо обмежень допуску дітей, у яких відсутні відомості про обов'язкові профілактичні щеплення відповідно до Календаря щеплень, в організовані дитячі колективи.

Стратегічні цілі та показники їх досягнення

Стратегія має дві обмежені за часом цілі:

запобігти смертності та інвалідності від захворювань, яких можна уникнути за допомогою імунопрофілактики, а також зменшити рівень захворюваності населення Северодонецької громади шляхом підвищення рівня доступності до якісних вакцинних продуктів і послуг з вакцинації, спрямованих на захист найбільш уразливих груп і груп високого ризику, а також відновлення після скасування або припинення воєнного стану роботи пунктів щеплень - короткострокова перспектива на 2024 рік;

охоплення вакцинацією всього населення громади для забезпечення захисту здоров'я та санітарно-епідеміологічного благополуччя – середньо - та довгострокова перспектива на період з 2025 до 2030 року.

Напрямами реалізації Стратегії є:

1) посилення заходів з імунізації для прогнозування, підготовки, виявлення та швидкого реагування на спалахи захворювань, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, та нових спалахів захворювань, а також забезпечення надання послуг під час надзвичайних ситуацій;

- 2) забезпечення надання ефективних, результативних та стійких послуг з імунізації як важливої частини первинної медичної допомоги для досягнення загального охоплення медичним обслуговуванням;
- 3) надання населенню громади можливості отримувати протягом усього життя вакцини, віднесені до рекомендованих щеплень;
- 4) моніторинг за охопленням вакцинацією населення незалежно від місця перебування, віку, соціально-економічного статусу чи гендерних відмінностей;
- 5) забезпечення надійного постачання ефективних і доступних вакцин гарантованої якості;
- 6) адаптація інноваційного світового досвіду щодо збільшення охоплення вакцинацією та безперешкодного доступу до послуг з вакцинації у всіх громадах.

Завдання, спрямовані на досягнення поставлених цілей

Для реалізації Стратегії передбачається:

- 1) забезпечити оперативне реагування на надзвичайні події, пов'язані зі спалахами інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики;
- 2) посилити взаємодію Северодонецької міської військової адміністрації, закладів охорони здоров'я громади, фізичних осіб - підприємців, які одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, професійних об'єднань та представників громадянського суспільства, залучених до здійснення заходів з імунопрофілактики.
- 3) здійснювати моніторинг і збір даних для прийняття рішень про: впровадження удосконаленої системи моніторингу за інфекційними хворобами, яким можна запобігти імунопрофілактикою; підвищення якості даних про регулярне здійснення заходів імунопрофілактики на рівні громади.
- 4) надання послуг щодо:
 - відновлення роботи кабінетів щеплень;
 - охоплення імунізацією цільових груп населення, не вакцинованих у повному обсязі відповідно до Календаря щеплень.
- 5) відновлення ланцюга постачання та управління медичними імунобіологічними препаратами:
 - організація і запровадження контролю та моніторингу дотримання температурних режимів зберігання і транспортування МІБП;
 - у рамках удосконалення системи фармаконагляду забезпечення впровадження процедури попередження, виявлення, реєстрації, повідомлення, ведення систематичного обліку, звітності, розслідування несприятливих подій після імунізації;
- 6) залучення людських ресурсів та розвиток потенціалу:
 - забезпечення підготовки медичних кадрів з питань імунопрофілактики, у тому числі щодо безпеки вакцин та навичок спілкування з особами, що мають сумніви стосовно щеплення;
- 7) комунікація ризиків та залучення громади, а саме:
 - запровадження планування комунікаційної роботи з метою відповіді на комунікаційну кризу: робота із зацікавленими сторонами, представниками засобів масової інформації, вибудова зв'язків, довіри, репутації;
 - моніторинг та оцінка подій, у тому числі несприятливих, після імунізації; вивчення результатів моніторингу громадської думки щодо імунопрофілактики;

забезпечення громадян та закладів охорони здоров'я громади науково обґрунтованою, сучасною, достовірною інформацією про значущість і користь імунопрофілактики, у тому числі щодо ризиків, пов'язаних з інфекційними хворобами, проти ризиків імунопрофілактики;

застосування різноманітних традиційних та нових засобів поширення інформації про імунопрофілактику.

Очікуваними результатами реалізації Стратегії є:

1) у короткостроковій перспективі:

відновлення вакцинопрофілактики в громаді та досягнення короткострокових цілей до кінця 2024 року;

зменшення рівня захворюваності та запобігання шляхом проведення імунопрофілактики виникненню спалахів інфекційних хвороб, а саме захворювань на поліомієліт, дифтерію, кір, краснуху, паротит, правець, зниження удвічі проти попереднього року показників за результатами аналізу захворювання на генералізований туберкульоз, кашлюк та вірусний гепатит В серед дитячого населення;

досягнення стабільно високого рівня охоплення не менш ніж 95% цільових груп населення вакцинаціями: трьома дозами вакцини проти дифтерії, правця та кашлюка; проти кору, паротиту та краснухи; трьома дозами вакцини проти поліомієліту;

формування необхідних (у тому числі буферних - 25% річної потреби) запасів якісних та безпечних МІБП і медичних виробів, які використовуються для профілактичних щеплень на рівні громади.

2) у середньостроковій і довгостроковій перспективі:

відсутність випадків передачі дикого та циркулюючого вакцино-спорідненого вірусу поліомієліту;

забезпечення охоплення вакцинацією не менше ніж 80% цільових груп населення, які попередніми роками пропустили планову імунізацію відповідно до віку проти поліомієліту, дифтерії, правця, кору, краснухи та епідемічного паротиту, шляхом здійснення додаткових заходів з імунопрофілактики (турова імунізація, додаткова імунізація, національні дні імунізації або форсована планова імунізація);

охоплення щепленням першою дозою вакцини проти гепатиту В (у перші 24 години після народження) не менше ніж 95% цільової групи;

охоплення до 80% цільової групи (вагітні, медичні працівники та люди похилого віку) вакцинацією проти сезонного грипу;

охоплення ревакцинацією проти дифтерії та правця не менше ніж 80% дорослого населення.

Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Стратегії та звітування

З метою ефективного виконання завдань Стратегії розроблено операційний план її реалізації у 2024-2025 роках, який містить чіткі та послідовні заходи, забезпечує проведення відповідного щорічного аналізу та коригування виконання завдань Стратегії на наступні роки.

Аналіз та узагальнення стану виконання операційного плану здійснює Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Сєвєродонецької міської військової адміністрації.

Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Северодонецької міської військової адміністрації щороку забезпечує підготовку інформації про стан виконання операційного плану та подання її Департаменту охорони здоров'я ЛОДА.

Оцінка досягнення цілей Стратегії проводиться Департаментом охорони здоров'я та цивільного захисту населення Северодонецької міської військової адміністрації за результатами виконання першого та другого етапів реалізації Стратегії у 2026 та 2031 роках.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів у межах асигнувань, передбачених на відповідний рік, міжнародної технічної допомоги, благодійної, іншої безповоротної допомоги та інших джерел.

**Директор Департаменту охорони здоров'я
та цивільного захисту населення
Северодонецької міської
військової адміністрації**

Наталія КРИШТАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядженням начальника
Северодонецької міської
військової адміністрації

_____ 2024 р. № _____

ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН

реалізації у 2024-2025 роках Регіональної стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення Северодонецької громади від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики на період до 2030 року

№ з/п	Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк виконання	Індикатор виконання
1.	Відновлення роботи та потенціалу пунктів щеплень в КНП «Северодонецький центр первинної медико-санітарної допомоги» Северодонецької міської ради для проведення імунізації населення і забезпечення «холодового ланцюга» постачання медичних та імунобіологічних препаратів (далі - МІБП)	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Северодонецької міської військової адміністрації, КНП «СЦПМСД» СМР	2024 р.	відновлена структура імунопрофілактики в громаді
2.	Посилення взаємодії з професійними, громадськими об'єднаннями та спілками, які діють у напрямі адвокації та популяризації вакцинації серед населення	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Северодонецької міської військової адміністрації	2024-2025 рр.	проведення комунікаційних заходів, зростання активності громадських об'єднань та позитивного ставлення населення до вакцинації

3.	Здійснення моніторингу, оцінки обсягів імунізації та досягнення високих рівнів охоплення вакцинацією цільових груп населення згідно з Календарем профілактичних щеплень в Україні (далі - Календар щеплень)	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Севєродонецької міської військової адміністрації	2024-2025 рр.	досягнення охоплення імунізацією на рівні громади не менше 95% цільових груп за віком відповідно до Календаря щеплень
4.	Розроблення регіональної програми імунізації для вакцинації груп ризику (проти грипу, пневмококової інфекції, менінгококової інфекції, вірусного гепатиту А та В, вітряної віспи, вірусу папіломи людини тощо), які віднесені до рекомендованих	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Севєродонецької міської військової адміністрації	2025 р.	затвердження відповідної програми
5.	Управління МІБП, дотримання оптимальних умов їх зберігання та транспортування	КНП «СЦПМСД» СМР	2024-2025 рр.	створення оптимальних умов для зберігання та транспортування МІБП
	1) забезпечення моніторингу та аналізу даних за плануванням профілактичних щеплень, прогнозів їх потреб, рухом вакцин та дотриманням умов «холодового ланцюга» зберігання залишків МІБП	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Севєродонецької міської військової адміністрації	2024 р.	наявність впровадженої системи моніторингу на рівні громади
	2) визначення потреби у холодильному обладнанні та термосумках для зберігання МІБП для забезпечення «холодового ланцюга» відповідно до рекомендацій ВОЗ/ЮНІСЕФ			забезпеченість холодильним обладнанням
	3) створення умов для забезпечення безперебійним електропостачанням холодильного обладнання, яке використовується для зберігання МІБП			забезпечення джерелами безперебійного живлення на місцях зберігання МІБП
6.	Впровадження комунікаційних заходів для розширення попиту та позитивного ставлення населення до заходів імунопрофілактики	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Севєродонецької міської	2024-2025 рр.	проведення комунікаційних заходів

		військової адміністрації, КНП «СЦПМСД» СМР		
7.	Затвердження місцевих стратегій розвитку імунпрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунпрофілактики, на період до 2030 року та операційних планів їх реалізації у 2024- 2025 роках із перегляданням заходів щороку	Северодонецька міська військова адміністрація	II квартал 2024 р.	затвердження місцевих програм та перегляд їх щороку
8.	Розроблення операційного плану реалізації у 2026-2028 роках Стратегії розвитку імунпрофілактики та захисту населення Северодонецької громади від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунпрофілактики, на період до 2030 року (далі — операційний план на 2026-2028 роки) із зазначенням цілей, завдань, показників, строків та відповідальних за їх виконання	Департамент охорони здоров'я та цивільного захисту населення Северодонецької міської військової адміністрації	III квартал 2024 р.	розроблення операційного плану на 2026-2028 роки

**Директор Департаменту охорони здоров'я
та цивільного захисту населення
Северодонецької міської
військової адміністрації**

Наталія КРИШТАЛЬ